

ПОЕТИКА СРПСКОГ РЕАЛИЗМА

Студијска група: (06) СРПСКА КЊИЖЕВНОСТ И ЈЕЗИК СА КОМПАРАТИСТИКОМ

ПРОГРАМ

1. Поетика реализма (опште одлике и специфичности)
2. Приповедни свет; теме и мотиви
3. Књижевни јунак; репрезентативност, типичност, индивидуализација
4. Генологија
  - 4.1. Поетика реалистичке приповетке – Јован Грчић Миленко; С. М. Љубиша, Лаза Лазаревић, Јанко Веселиновић, Стеван Сремац, Симо Матавуљ, Светолик Ранковић, Илија Вукићевић, Радоје Домановић
  - 4.2. Поетика реалистичког романа – Јаков Игњатовић, Стеван Сремац, Симо Матавуљ, Светолик Ранковић
  - 4.3. Документарно-уметничка проза – Љубомир Ненадовић, Јаков Игњатовић, Пера Тодоровић, Симо Матавуљ
  - 4.4. Поетика драме – Коста Трифковић, Бранислав Нушић
  - 4.5. Лирика и поетика – Војислав Илић; поезија српског реализма
5. Теорија прозе
  - 5.1. Приповедач и прича
  - 5.2. Време у књижевном тексту
  - 5.3. Хронотопи
  - 5.4. Мотивација
  - 5.5. Фокализација
  - 5.6. Облици – дијалог, монолог, полилог, солилоквиј; коментар, дескрипција нарација; оквирни облици и дијегетички нивои
6. Поетика и стилистика
7. Границе поетике: Други у књижевности реализма (имаголошки аспекти реалистичке поетике)
  - 7.1. Поетика границе – традиција и реализам; модерност и реалистичност.

ПИСЦИ И ДЕЛА

ЈАКОВ ИГЊАТОВИЋ

Милан Наранџић (одломци: први део, из другог дела прве три главе), *Вечити младожења*, *Васа Респект* или *Трпен спасен*, *Мемоари* (одломци у: *Јаков Игњатовић*, ед. Десет векова српске књижевности)

ЉУБОМИР П. НЕНАДОВИЋ

Писма из Италије, *Писма из Немачке*

СТЕФАН МИТРОВ ЉУБИША

Кањош Мацедоновић, *Причања Вука Дојчевића* („Вук Дојчевић” и три новеле)

ЈОВАН ГРЧИЋ МИЛЕНКО

У гостионици код Полу-зезде на имендан шантавог торбара. *Сремска ружа*

МИЛОВАН ГЛИШИЋ

Глава шећера, *Рога* и *После деведесет година*

ПЕРА ТОДОРОВИЋ

Дневник једног добровољца

ЛАЗА ЛАЗАРЕВИЋ

Први пут с оцем на јутрење, Све ће то народ позлатити, Ветар, Швабица

СИМО МАТАВУЉ

Бакоња фра Брне, Нови свијет у старом Розопеку, Ђукан Скакавац, Поварета, Пилипенда, Ошкопац и Била, Аранђелов удес, Београдска деца, Биљешке једног писца (одломци у: Симо Матавуљ, ед. Десет векова српске књижевности)

СТЕВАН СРЕМАЦ

Поп Ђура и поп Спира, Зона Замфирова или Вукадин, «Чесна старина!...», Ибиш-ага, Кир Герас, Идеал.

ЈАНКО ВЕСЕЛИНОВИЋ

Град, Вечност и Кумова клетва

ИЛИЈА ВУКИЋЕВИЋ

Мишко Убојица и Прича о селу Врачима и Сими Ступици

СВЕТОЛИК РАНКОВИЋ

Горски цар или Сеоска учитељица, Стари врускавац, Сеоски добротвор

РАДОЈЕ ДОМАНОВИЋ

Данга, Вођа, Страдија, Краљевић Марко по други пут међу Србима

КОСТА ТРИФКОВИЋ

Избирачица, Љубавно писмо или Француско-пруски рат

БРАНИСЛАВ НУШИЋ

Сумњиво лице, Народни посланик, Госпођа министарка, Покојник, Аутобиографија

ВОЈИСЛАВ ИЛИЋ

Зимско јутро, Јесен, Јутро на Хисару код Лесковца, Зимска идила, Тибуро, Овидије, Химна векова, Клеон и његов ученик, Запуштени источник, Кад се угаси сунце

СВЕТОЗАР МАРКОВИЋ

Чланци Певање и мишљење и Реалност у поезији

ЉУБОМИР НЕДИЋ

О књижевној критици (Целокупна дела, књ.1), Новија српска лирика и њени критичари (Целокупна дела, књ. 2)

ЛИТЕРАТУРА – ОПШТА

- Рене Велек: *Појам реализма у књижевном зналству*, у: Критички појмови, 1966, 149–166.
- Амон, Филип: *Дискурс подређен правилима*, у: Трећи програм РБ, 85 (1990).
- Бал, Мике: *Наратологија: теорија приче и приповедања*, Београд, 2000.
- Абот, Х. Портер: *Увод у теорију прозе*, Београд, 2009.
- Принс, Цералд: *Наратолошки речник*, Београд, 2011.

- Женет, Жерар: *Фигуре* („Вероватност и мотивација, „Границе приповедања“), Београд, 1985.
- Милосављевић Милић, С.: *Виртуелни наратив, огледи из когнитивне наратологије*, 2016.
- Бахтин, Михаил: *Проблем говорних жанрова*, у: Трећи програм РБ, бр. (47), 1980.
- Бахтин Михаил, *О роману*, Београд, 1989. (одломци)
- Штанцл, Франц: *Типичне форме романа*, Нови Сад, 1987.
- Деретић, Јован: *Поетика српске књижевности*, Београд 1997 („Приповетка и роман“).
- Живковић, Драгиша: *Европски оквири српске књижевности*, II, V, Београд, 1994. (одломци)
- Иванић, Душан и Вукићевић, Драгана: *Ка поетици српског реализма*, Београд, 2008.
- *Поетика српског реализма*, зборник, Београд, 2018.
- Иванић Душан: *Облик и вријеме*, Београд, 1995. („Аутобиографско-мемоарска проза у српској књижевности 18. и 19 вијека“; „Мемоари Јакова Игњатовића у контексту српске мемоаристике 19. вијека“, „Књижевни аспекти *Биљежака једног писца* Симе Матавуља“, 19–80).
- Иванић Душан: „Поезија српског реализма“, у: *Ка генези српске поезије*, Београд, 2011, 301–313.
- Иванић Душан: *Српски реализам*, Нови Сад, 1996.
- Максимовић Горан; *Тријумф смијеха*, Ниш, 2003. (одломци)
- Маркјевич Хенрик: Реализам, натурализам, типичност у: *Наука о књижевности*, Нолит, Београд, 1974, 173–208;
- Бужињска А., Марковски М. П.: *Књижевне теорије 20. века* (избор: постколонијализам, историзам, феминизам...), приручник, 2009.
- Петковић Новица: *Огледи о српским песницима*, Београд, 1999. („Ритам и интонација у развоју српског стиха“, 7–66);

ЛИТЕРАТУРА – ПОСЕБНА

- Богдан Поповић: *Сабрана дела*, књ. 1 (Огледи о српској књижевности), Београд., 2001.
- Димитрије Вученов: *О српским реалистима и њиховим претходницима*, Београд, 1970.
- Драгана Вукићевић: *Огледи о српском реализму*, Краљево, 2003.
- Драгана Вукићевић: *Анархија текста*, Београд, 2011.
- Драгана Вукићевић, *Писмо и прича, српске реалистичка приповетка и фолклорна традиција*, Београд, 2006.
- Драгиша Живковић: *Европски оквири српске књижевности*, 1–6, Београд, 1998.
- Душан Иванић: *Свијет и прича*, Београд., 2002.
- Драган Бошковић, *Нулти степен реализма*, Крагујевац, 2017.
- Јован Деретић: *Српски роман 1800–1950*. Београд., 1981.
- Јован Скерлић: *Историја нове српске књижевности*, Београд., 1914; *Писци и књиге*, књ. 3, Београд 1964.
- Љубиша Јеремић: *Трагички видови старијег српског романа*, Нови Сад, 1987.
- Милан Кашанин: *Судбине и људи – огледи о српским писцима*, Београд., 1968.
- Миодраг Поповић: *Историја српске књижевности: Романтизам*, 2–3. Београд, 1970.
- Павле Поповић: *Сабрана дела*, књ. 6 (Нова српска књижевност, 2), Београд, 1999.

ЈАКОВ ИГЊАТОВИЋ

Јован Деретић: *Српски роман 1800–1950*; Драгиша Живковић: *Европски оквири српске књижевности* (књ. 2), Душан Иванић: *Свијет и прича*; Радослав Ераковић: *Књига о Јакову*, 2016; *Мемоари* (одломци у књизи *Јаков Игњатовић*, прир. С. Милосављевић Милић, ед. Десет векова српске књижевности, 2016).

ЉУБОМИР П. НЕНАДОВИЋ

Павле Поповић: *Љ. П. Ненадовић*, СКЗ, књ. 165 или *Сабрана дела П. Поповића*, књ. 6); Миодраг Поповић: *Историја српске књижевности* књ. 2.; Драгана Вукићевић: „Писма из Немачке Љ. Ненадовића”, у: *Анархија текста*, Београд, 2011; *Нова читања Љубомира П. Ненадовића*, Ваљево–Београд, 2013.

СТЕФАН М. ЉУБИША

Причања Вука Дојчевића, Сабрана дјела, прир. Н. Вуковић 1988, оквирна прича и избор трипричања 1,3, 4,5,7, 9, 11, 19, 34; Љубомир Неђић: *Целокупна дела*, књ. 2); Ново Вуковић: *Приповијетке Стефана Митрова Љубише*, Београд, 1985; Душан Иванић: *Свијет и прича*.

ЈОВАН ГРЧИЋ МИЛЕНКО

Драгиша Живковић: *Европски оквири српске књижевности*, књ. 2; Драгана Вукићевић: „Наративна оптика Јована Грчића Миленка”, у *Огледи о српском реализму*, Краљево, 2003;

КОСТА ТРИФКОВИЋ

Васо Милинчевић: „Сценски артизам Косте Трифковића”, „Комедије и драмолети К. Трифковића” (*Српска књижевност – Драма*) или *Српска драма до Нушића*, Београд, 1985. или Јован Христић: *Есеји*, Нови Сад, 1994.

МИЛОВАН ГЛИШИЋ

Димитрије Вученов: *О српским реалистима и њиховим претходницима*; Ана Радин: *Мотив вампира у миту и књижевности* (одломци) 1996; Душан Иванић: *Српски реализам и Свијет и прича*; *Глишић и Домановић*: зборник радова, Београд, 2009; *Поетика Милована Глишића*: зборник радова, Ваљево, 2017.

СВЕТОЗАР МАРКОВИЋ

Јован Скерлић: *Историја нове српске књижевности*.

ПЕРА ТОДОРОВИЋ

Пера Тодоровић: зборник радова, 1999.

ЛАЗА ЛАЗАРЕВИЋ

Милан Кашанин: *Судбине и људи: огледи о српским писцима*; Димитрије Вученов: *Приповетке Лазе Лазаревића*, 1986; Д. Живковић, *Европски оквири српске књижевности*, књ. 5; Д. Иванић: *Свијет и прича*; *Приповедна уметност Лазе К. Лазаревића*, зборник, Шабац 2011; Драгана Вукићевић, Снежана Милосављевић Милић, *Огледавања – Лаза Лазаревић и Симо Матавуљ*, Ниш, 2014.

ЈАНКО ВЕСЕЛИНОВИЋ

Јован Скерлић: *Писци и књиге*, књ. 3; Димитрије Вученов: *О српским реалистима и њиховим претходницима*; *Јанко Веселиновић, проза, периодика, позориште*, зборник, Београд, 2006; *Јанко Веселиновић*, зборник (избор), Београд, 2013.

ВОЈИСЛАВ ИЛИЋ

Јован Скерлић: *Писци и књиге*, књ. 3; Драгиша Живковић: *Европски оквири српске књижевности*, књ. 5; Милорад Павић: *Војислав Илић*, 1962; Миодраг Павловић: „Културноисторијска свест Војислава Илића” у: *Поезија и култура*, Београд, 1974; Душан Иванић: „Војислав Илић”, у: *Ка генези српске поезије*, Београд 2011; *Породица Илић у српској књижевности*: зборник радова 2003. (избор студија из зборника); *Војислав Илић и рађање модерне српске поезије*, зборник радова 2020. (избор студија из зборника)

СИМО МАТАВУЉ

Иво Андрић: *О мајстору приповедачу* (Сабрана дела Иве Андрића, 13/2); Драгиша Живковић: *Европски оквири српске књижевности*, књ. 5; Душан Иванић: *Свијет и прича; Дело у времену*, Београд, 2011, (избор студија из зборника); Драгана Вукићевић, Снежана Милосављевић Милић, *Огледавања – Лаза Лазаревић и Симо Матавуљ*, Ниш, 2014; „Биљешке једног писца”, одломци у: *Симо Матавуљ*, прир. Д. Вукићевић, ед. Десет векова српске књижевности, 2011.

СТЕВАН СРЕМАЦ

Милан Кашанин: *Судбине и људи: огледи о српским писцима*; Јован Деретић: *Српски роман 1800–1950*, Павле Поповић: *Стеван Сремац: човек и дело / Сабрана дела Павла Поповића*, књ.6; Ана Радин: *Уметност приповедања Стевана Сремца*, 1986; А. Г. Матош: *Стеван Сремац/ Есеји и фељтони о српским писцима*, Београд., 1952; Горан Максимовић: *Магија Сремчевог смијеха*, Ниш, 1998.

БРАНИСЛАВ НУШИЋ

Јосип Лешић: *Нушићев смијех*, 1981; Р. Јовановић: Предговор у: *Изабране комедије и драме Б. Нушића*, 1987 (*Српска књижевност – Драма*); Миленко Мисаиловић: *Комедиографија Бранислава Нушића*, 1983 (избор студија); Јосип Лешић: *Бранислав Нушић: живот и дјело*, Н. Сад, 1989; 2014; Драгана Вукићевић: *Смешан крај или крај смешног краја у Нушићевим комедијама*, „Књижевна историја”, 47 (2015) 155, стр. 25–40;

ИЛИЈА ВУКИЋЕВИЋ

Драгиша Живковић: *Европски оквири српске књижевности* (књ. 5); Ана Живковић, *Слика у српском реализму: историјскопоетичка студија*, Крагујевац, 2019.

СВЕТОЛИК РАНКОВИЋ

Љубиша Јеремић: *Трагички видови старијег српског романа*; Драгана Вукићевић: *Огледи о српском реализму*.

РАДОЈЕ ДОМАНОВИЋ

Богдан Поповић: „Алегорична сатирична прича” у: *Огледи из књижевности уметности*, књ. 1, 1927 (ед. *Српска књижевна критика*, избор радова Б. Поповића или Сабрана дела БП, књ. 1); Димитрије Вученов: *Домановићева сатира као приповетка*, 1983; *Глишић и Домановић*, зборник радова ,избор, Београд, 2009.

ИСПИТНА ПИТАЊА

1. Појмови: поетика, историјска поетика
2. Појам *реализам* (аспекти значења)
3. Мимезис, миметичност
4. Жанровски систем епохе/периода реализма
5. Прозни жанрови
6. Технике приповедања (објективно, персонализовано и сл., приповедање/описивање)
7. Заплет (конфигурација приче)
8. Статус приповедача
9. Опис и приповедање
10. Лик
11. Читалац у прози српских реалиста
12. Реалистички стил: општа својства, дијахроне промене
13. Друштвеноисторијски контекст књижевности реализма
14. Модел света у реалистичкој прози (просторно-временски односи, каузалност)
15. Аспекти генезе реалистичких дела
16. Теме и мотиви реалистичке прозе (појам *тема, мотив*)
17. Мотивација, мотивацијски системи
18. Модели/типови реализма
19. Поетика протореализма (Ј. Игњатовић)
20. Програмски реализам: идеје и форме
21. Поетика и жанрови фолклорног реализма
22. Елементарни (једноставни) облици у прози реализма
23. Етнолошки код у српском реализму
24. Поетски реализам: однос према другим моделима реализма
25. Развијени реализам: основна својства
26. Наратор и наратер
27. Дескрипција (у српском реализму)
28. Приповедање у 1. и у 3. лицу
29. Коментар, облик приповедачких текстова
30. Поезија (лирика) и поетика реализма
31. Симболизација у лирици
32. Тип и типичност
33. Перспектива/ Тачка гледишта/ Фокализација
34. Сказ/ Поетика сказа
35. Хронотопичност
36. Документарно-уметнички жанрови (мемоари, аутобиографије, путописи)
37. Драма (комедија, друштвена драма) и поетика реализма
38. Дезинтеграције реализма – аспекти поетике
39. Модернизација облика излагања (унутрашњи монолог, доживљени говор, мотивација)
40. Имаголошки аспекти српске реалистичке прозе (слика другог)
41. Реализам и савремена књижевнотеоријска истраживања (постколонијализам, нови историзам, имагологија, женске студије – студије рода)
42. Реализам и фантастика
43. Пародија у реализму
44. Сатира у реализму

45. Хумор у реализму

46. Поетика реализма у књижевној критици епохе (С. Марковић, А. Николић, П. Тодоровић, Љ. Недић)